

4

Vragenuur

Vragenuur

Vragen Piri

Vragen van het lid Piri aan de minister van Defensie, bij afwezigheid van de minister van Buitenlandse Zaken, over **de 10% importhoefting die Trump onder andere Nederland oplegt**.

De voorzitter:

Ik heet de minister welkom. We gaan luisteren naar onze collega Piri, die een mondelinge vraag heeft over het bericht "10% importhoefting die Trump onder andere Nederland oplegt". Gaat uw gang.

Mevrouw **Piri** (GroenLinks-PvdA):

Voorzitter. Afgelopen weekend kwam president Trump met een ongekende escalatie. Nederland en de andere landen die militairen sturen naar Groenland ter verkenning van een mogelijke missie, krijgen importhoeftingen opgelegd van 10%. Dat is chantage pur sang, en wordt ook zo gekwalificeerd door het kabinet.

Vanmorgen was minister Van Weel op tv en kreeg hij de vraag of wat hem betreft het antidwanginstrument op tafel ligt. Met dit instrument kan Europa de toegang van Amerikaanse bedrijven tot de Europese markt ernstig inperken. Dat is een optie die inmiddels meerdere landen, waaronder Frankrijk en Duitsland, openlijk bepleiten. Maar op de vraag of de minister dit machtige verdedigingswapen wil inzetten, zei de minister geen ja. Sterker nog, hij waarschuwde juist uitgebreid voor de mogelijke terugslag van de zogeheten handelsbazooka. Mijn vraag aan de minister is dus: is dit nog steeds het standpunt van het kabinet?

De voorzitter:

De minister.

Minister Brekelmans:

Dank, voorzitter. Dank aan mevrouw Piri voor deze belangrijke vraag over dit belangrijke onderwerp. De minister van Buitenlandse Zaken heeft eerder gezegd dat alle opties op tafel liggen. Wat we nu met name aan het doen zijn — minister Van Weel en de premier zijn daar op dit moment mee bezig in Zwitserland, waar ik later vandaag ook naartoe ga — is ervoor zorgen dat we met Europese landen op één lijn komen. Volgens mij heeft het niet zo heel veel zin als het ene land zegt "wij willen dit instrument" en het andere land zegt "wij willen dat instrument". We willen met een eensluidende reactie daarop komen. Daar is de Europese Raad van aankomende donderdag ook voor.

Daarbij proberen we wel een balans te vinden. Aan de ene kant willen we president Trump en de Amerikanen duidelijk maken dat we niet zomaar over ons heen laten lopen. Als zij tarieven instellen, zal daar dus een reactie op komen. Aan de andere kant willen we ook de uitgestoken hand bieden dat we dat pad helemaal niet met elkaar op willen. Een handelsoorlog of verdere escalatie is namelijk niet in

het belang van de Verenigde Staten en ook niet in het belang van Nederland en Europa. We moeten uitkijken met de retoriek die we in de tussentijd gebruiken, tot 1 februari, zodat we verdere escalatie niet in de hand werken. Die balans zoeken we dus. Maar ik zeg expliciet tegen mevrouw Piri: alle opties liggen op tafel en daar wordt de komende dagen in Europa verdere overeenstemming over gezocht.

Mevrouw **Piri** (GroenLinks-PvdA):

De minister zegt dat alle opties op tafel liggen en benadrukt dat hij verdere escalatie wil voorkomen. Maar de vraag is natuurlijk: wat is daar de juiste strategie voor? Ik denk dat de minister moet erkennen dat de Fransen en Duitsers daar gewoon veel explicieter in zijn dan het Nederlandse kabinet. Zij zeggen dat dat instrument nu moet worden voorbereid en moet worden ingezet als de importhoeftingen niet van tafel gaan. Zij staan voor de lijn om nu duidelijk te maken, in de gesprekken die deze minister van de week ongetwijfeld ook gaat voeren met de Amerikanen, wat de consequenties zullen zijn als ze dit doorzetten. Waarom wil het Nederlandse kabinet zich hier dan niet volledig bij aansluiten?

Minister Brekelmans:

Omdat wij het op dit moment belangrijk vinden dat de 27 EU-lidstaten niet allemaal iets anders zeggen. Overigens gaat het om meer landen, want het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen worden hier natuurlijk ook door getroffen. We willen er juist voor zorgen dat we die landen op één lijn brengen. Die rol speelt Nederland ook. Je hebt — dat schetst mevrouw Piri terecht — landen die hier heel fel op reageren, landen die hier minder door worden geraakt en juist helemaal niet reageren en landen die daar nu niet zo uitgesproken een standpunt over innemen. Wij vinden het juist zo belangrijk dat Europa meer met één mond spreekt en niet iedereen zijn eigen standpunt vormt. Volgens mij helpen verschillende standpunten niet als signaal richting de Verenigde Staten en helpen die uiteindelijk ook niet om op het pad van de-escalatie terecht te komen. Dat is ook waarom er aankomende donderdag een extra informele Europese Raad is ingelast, dus om ervoor te zorgen dat die 27 landen één koers hanteren.

Mevrouw **Piri** (GroenLinks-PvdA):

"Landen op één lijn brengen" klinkt natuurlijk leuk en goed, maar ik verwacht van Nederland dat wij in de kopgroep zitten. Laten we eerlijk zijn. In Europa zijn nu drie groepen. Je hebt Orbán en de zijnen, die eigenlijk staan te klappen bij alles wat Trump doet. Dan heb je Meloni, die wel heeft gezegd "dit kan echt niet", maar daar geen enkele consequentie tegenover wil zetten. En je hebt de landen die traditioneel onze bondgenoten zijn. Zowel de noordelijke landen, waaronder Denemarken, Zweden en Finland, als de Fransen en de Duitsers zijn nu gewoon explicieter. Ik vraag expliciet aan de minister: in welk kamp zit Nederland nou? Ik hoop echt dat dit het kamp van de kopgroep is, samen met de Fransen en de Duitsers, die nu gewoon een rechte rug houden.

Minister Brekelmans:

Nee, want er is ook nog een vierde groep, die daartussenin zit en zegt: ja, we moeten niet over ons heen laten lopen en als de Amerikanen per 1 februari tarieven instellen, dan moet daar een Europese reactie op volgen. Daar zijn ver-

schillende instrumenten en mogelijkheden toe. Maar laten we nu eerst — we hebben daar nog tien dagen voor — volop inzetten op het überhaupt van tafel krijgen van dit onzalige plan, want het is in niemands belang. En laten we ervoor zorgen dat we als Europese landen niet 30 verschillende geluiden met Europa, Noorwegen en de Commissie erbij laten horen, maar dat we meer met één mond spreken. In die categorie, die mevrouw Piri niet noemt, zit Nederland, maar daar zitten ook nog een heleboel andere Europese landen in.

Mevrouw Piri (GroenLinks-PvdA):

Ik kan niet anders dan constateren dat het echt teleurstellend is, en eigenlijk tekenend voor de afgelopen twee jaar, dat wanneer er een as is tussen Berlijn en Parijs, een as waar al onze traditionele bondgenoten bij aansluiten, wij ergens onderaan bungelen. Als één ding duidelijk is geworden de afgelopen tijd, dan is het dat slijmen en vlijen bij Trump niet werkt. Hij chanteert, intimideert en bedreigt zijn bondgenoten. Een zwakke reactie van de EU nu schept ook een gevaarlijk precedent voor alles wat er nog gaat komen. Is de minister het dan met mij eens dat het de hoogste tijd is om af te stappen van de gênante daddy-diplomatie en dat we nu met een rechte rug moeten gaan staan voor onze eigen waarden en belangen?

Minister Brekelmans:

Met het beeld dat mevrouw Piri schetst, ben ik het niet eens. Er zijn een heleboel momenten waarin Nederland vooroploopt en waarbij wij tot de kopgroep behoren, bijvoorbeeld als het gaat om steun aan Oekraïne. Aan de andere kant is het ook heel vaak zo — daar trekken we ook met de Duitsers, met de Engelsen en met heel veel anderen in op — dat het verder oplopen van de spanningen met de Verenigde Staten niet in ons belang is. Ook bij president Trump geldt: als je hele grote woorden terug gebruikt, kan dat ook weer tot een tegenreactie leiden. Dat hebben we niet alleen bij Europa, maar ook bij anderen gezien.

Er zijn allerlei scenario's denkbaar, maar het is ook van enorm belang dat we de Amerikanen aan boord houden als het gaat om Oekraïne. Dat is mevrouw Piri met mij eens. Binnen de NAVO is het van belang dat we de Amerikanen aan boord houden. Economische tegenmaatregelen kunnen een enorme invloed op ons hebben, economisch en ook technologisch. Dus ja, we moeten heel duidelijk maken dat we niet over ons heen laten lopen, dat we het niet accepteren dat zomaar tarieven worden ingesteld en dat wanneer de Amerikanen dat doen er ook tegenmaatregelen zullen volgen. Aan de andere kant is het ook echt in ons belang, zowel in het belang van Nederland als in het belang van Europa, om ervoor te zorgen dat we niet de negatieve spiraal ingaan. Dan is het ook van belang dat we met de Amerikanen in gesprek blijven en niet alleen maar met de grootst mogelijke woorden dreigen. We weten namelijk ook dat dat weer tot een tegenreactie leidt. Dan wordt het moeilijker om tot een oplossing te komen.

Mevrouw Piri (GroenLinks-PvdA):

Met alle respect, er is hier maar één iemand die escaleert, dreigt, chanteert en bedriegt. Dat zijn wij niet. Dat is onze traditionele bondgenoot, de VS, en specifiek de president. Dat zagen we eerder met defensie-uitgaven. Toen werd er gedreigd: als je niet ophooft, staan we niet meer aan jouw

kant mocht je bedreigd worden. Vervolgens kwam de tarievenoorlog en kregen we eenzijdig 15% opgelegd. Vervolgens stopten ze met inlichtingendiensten en wapenleveranties aan Oekraïne. Nu gaat het om de soevereiniteit van Groenland. We zijn het eens over het doel, maar niet over de strategie. Het is nu echt tijd om een hele duidelijke streep in het zand te trekken. Vooral met een dubbeldemissionair kabinet, leunend op 26 zetels, is het van belang dat ook deze Kamer dat meegeeft aan het kabinet. Ik ben ervan overtuigd dat er in de Kamer een meerderheid is voor een progressievere lijn. Vandaar dat ik bij de regeling daarover een speciaal debat ga aanvragen.

De heer Van Baarle (DENK):

Dit kabinet laat al heel erg lang over zich heen lopen door het gevaar voor de wereld Trump. Trump kan de president van Venezuela ontvoeren. Dat wordt niet veroordeeld door dit kabinet. Hij kan weerloze mensen op bootjes en in het water executeren. Dat wordt niet keihard veroordeeld door dit kabinet. Hij kan dreigen met een aanval op Iran. Dat wordt niet veroordeeld. Hij kan dreigen Groenland militair in te nemen. Er komt maar geen hele stellige reactie waarin dit kabinet zegt: dit wordt allemaal keihard veroordeeld als schending van het internationaal recht en wij gaan handelsmaatregelen en diplomatieke maatregelen voorstellen. Waarom elke keer weer over je heen laten lopen en dat niet duidelijk veroordelen?

Minister Brekelmans:

Ik ga even terug naar het onderwerp waarover we het hier vandaag hebben, namelijk Groenland. Zowel de minister van Buitenlandse Zaken als de premier als ikzelf hebben direct gezegd dat dit onnodig, ongepast en contraproductief is. De minister van Buitenlandse Zaken heeft zelfs het woord "belachelijk" gebruikt. Dat heb ik in de jaren dat ik hier in het parlement rondloop de minister van Buitenlandse Zaken nooit eerder over de Verenigde Staten horen zeggen. Er zijn nog veel meer van dat soort kwalificaties gebruikt. Dus volgens mij hebben wij ons daar heel duidelijk over uitgesproken. We zeggen nu als Europa dat alle opties op tafel liggen. Daar zitten ook zware handelsinstrumenten bij. Dat gebeurt ook niet vaak. Dus het beeld dat de heer Van Baarle schetst, namelijk dat wij nu zomaar over ons heen laten lopen, is leuk om neer te zetten, maar het klopt gewoon niet met de feiten. Tegelijkertijd zeg ik er ook weer bij dat het gegeven alle dreigingen die op ons afkomen in ons belang is dat we de Amerikanen aan boord houden, dat we niet in een handelsoorlog komen, dat we niet wederzijdse sancties en tarieven gaan opleggen, en dat we niet de militaire samenwerking en de steun aan Oekraïne stopzetten. Als we dat pad opgaan, zijn we allemaal slechter af. Ik denk dat de heer Van Baarle dat met me eens is.

De heer Van Baarle (DENK):

Ik vind het toch wel echt lachwekkend. President Trump dreigt om het land van een bondgenoot van ons militair in te nemen en dan zegt de Nederlandse regering: dat vinden we onnodig en misschien een beetje belachelijk. Amerika ontvoert de president van een ander land en schiet mensen op bootjes in de zee gewoon dood, en dan zegt de Nederlandse regering: we hebben iets meer informatie nodig om dat te beoordelen. In het licht van die Trump die op dit moment misdaad na misdaad pleegt, kan deze minister

zichzelf niet meer serieus nemen als hoeder van het internationaal recht.

De voorzitter:

Uw vraag, meneer Van Baarle.

De heer Van Baarle (DENK):

Dus nogmaals: alstublieft, als het internationaal recht nageleefd moet worden, veroordeel dan Trump en bepleit harde maatregelen tegen de Verenigde Staten.

Minister Brekelmans:

Aan grote woorden is er bij de heer Van Baarle zoals gebruikelijk geen gebrek. Het is heel duidelijk dat wij bijvoorbeeld meteen hebben gezegd dat wij staan voor de soevereiniteit en zelfbeschikking van Groenland en Denemarken. Wij hebben heel duidelijk met andere Europese landen direct onze steun aan Denemarken en Groenland uitgesproken en we hebben ook heel duidelijk aangegeven hoe wij hierin staan. We hebben hele kritische woorden gebruikt richting de Verenigde Staten als het gaat om hun uitingen over Groenland. We hebben ook gezegd dat alle instrumenten die we kunnen inzetten op tafel liggen als de Amerikanen hiermee doorgaan. Dat zijn stevige stappen, zeker in de omgang met onze belangrijkste bondgenoten, waarmee zo veel verwevenheid is. Laten we met z'n allen onze eigen belangen vooropstellen: ons veiligheidsbelang, ons economisch belang en ons technologisch belang, maar ook de principes waar we met z'n allen voor staan, namelijk soevereiniteit en het principe van zelfbeschikking. Laten we ervoor zorgen dat we dat in stand houden en dat we dat ook kunnen verdedigen, samen met de Amerikanen.

Mevrouw Van der Werf (D66):

Het risico van de tariefaankondigingen van dit weekend is dat dit vaker gaat gebeuren. Trump zei vanochtend ook al even tussen neus en lippen door tegen Macron: misschien krijgt u wel 200% als u niet doet wat wij zeggen. Hoe gaan we ervoor zorgen dat we met alle Europese partners afspraken maken waar ze echt van onder de indruk zijn aan de andere kant van de oceaan? Ik bedoel daarmee niet dat we als Nederland een soort vierde smaakje worden in allerlei verschillende kopgroepen, zoals de minister net aangaf in zijn antwoord aan mevrouw Piri.

Minister Brekelmans:

Wat er volgens mij net werd geschetst, is dat ... President Trump doet deze uitspraken, maar het is niet zo dat alle 27 landen, plus Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk en de Europese Commissie daardoor automatisch op één lijn zitten in de reactie daarop. De enige manier om hier krachtig op te reageren, is meer eensgezindheid en meer eenheid. Dat vindt in de komende dagen plaats in Davos, omdat iedereen daar toevallig is. Daar is donderdag een Europese Raad, waar ook Noorwegen en het VK bij betrokken worden. We willen daar tot een eensgezind standpunt komen, maar de afweging blijft nog steeds: maak je al op voorhand heel concreet wat je gaat doen na 1 februari, met het risico dat dat al voor 1 februari tot een tegenreactie leidt waardoor het alleen maar moeilijker wordt om tot een oplossing te komen, of laat je het boven de markt hangen? Die afweging zal in de komende dagen verder worden gemaakt richting

1 februari. Dat is ook afhankelijk van de gesprekken die daarover plaatsvinden met de Amerikanen.

Mevrouw Van der Werf (D66):

Tot nu toe is het allebei niet gebeurd, dus het is goed dat daarover in ieder geval wordt nagedacht. Ik zou graag nog het volgende aan de minister willen vragen. Hij zei dat alles op tafel ligt. Betekent dat dat zowel het antidwanginstrument als het al dan niet sluiten van een handelsakkoord met de VS nog open liggen? Gaat Nederland deze maatregelen in Europa bepleiten, zodat we dit via gekwalificeerde meerderheid kunnen doen? Dan hoeven we ons niet te laten chanteren door iemand als Orbán, want met 27 gaat het natuurlijk sowieso een heel lastig verhaal worden.

Minister Brekelmans:

Voor het antidwanginstrument geldt sowieso dat besluitvorming plaatsvindt met een gekwalificeerde meerderheid. Even technisch gezien: het antidwanginstrument moet eerst worden geactiveerd. Dat gebeurt via gekwalificeerde meerderheid. Vervolgens doet de Commissie een voorstel voor de specifieke maatregelen die je kunt nemen. Binnen het antidwanginstrument kun je een hele set aan potentiële maatregelen nemen. De keuze welke dat uiteindelijk gaan worden, gebeurt ook via gekwalificeerde meerderheid. Voor andere maatregelen geldt ook dat ze in de meeste gevallen niet met unanimititeit worden genomen, maar met een meerderheid of een gekwalificeerde meerderheid. Het is niet hetzelfde als bij sancties, waarmee alle 27 landen moeten instemmen.

De heer Hoogeveen (JA21):

Laat ik beginnen met een compliment aan het kabinet, in tegenstelling tot sommige andere collega's hier in de Kamer. Het is niet makkelijk. Dit is een ongekennde geopolitieke situatie. Wat wij ook doen, zowel op het gebied van collectieve veiligheid als op economisch gebied, zal ons raken. Een handelsoorlog zal vooral onze consumenten raken. Wij van JA21 zijn blij met de opstelling van het kabinet. Ten aanzien van het handelsakkoord met de VS zei de minister dat alle opties op tafel liggen. Er wordt ook geopperd om het handelsakkoord op te schorten tot nader order. Hoe kijkt het kabinet hiernaar?

Minister Brekelmans:

Dat is een van de opties die op tafel liggen. Voor iedere optie geldt een zekere zwaarte. Het voorstel voor de tegenmaatregelen van 93 miljard is heel zwaar. Het Anti-Coercion Instrument is qua symboliek ook heel zwaar, omdat het nog nooit eerder is ingezet. Het niet door laten gaan van de handelsvoordelen is in die zin qua bedragen minder zwaar, maar omdat we in een lang traject zitten met de Amerikanen, zal dit wel als een zware tegenreactie worden opgevat. Kijk, zo moet dat uiteindelijk allemaal worden afgewogen. Welke weging we daar als 27 landen in maken, zal ook afhangen van wat er de komende dagen gebeurt. Als we weer in een constructief vaarwater met de Amerikanen komen, kan ik me zomaar voorstellen dat er minder neiging is om iets zwaars boven de markt te laten hangen dan wanneer iedereen met zijn voeten in het zand blijft steken. De komende dagen zullen we moeten zien hoe dat verdergaat.

De voorzitter:

Ik zou aan alle collega's willen vragen om het iets minder rumoerig te laten zijn in de zaal. En zeker aan de mensen die achter in de gang nu veel plezier hebben: het mag wat rustiger! De heer Hoogeveen.

De heer Hoogeveen (JA21):

Helder antwoord. Wij van JA21 zien het ook als een sterk signaal om nu te laten zien, zoals Canada ook doet, dat je je leveringsketens gaat diversificeren, dus dat je handelsverdragen gaat sluiten met andere delen van de wereld. Het handelsakkoord met Zuid-Amerika heeft nu 25 jaar geduurd. De vraag is hoe we dat sneller kunnen doen. Eind deze maand is er in India een EU-top met de voorzitter van de Europese Raad, Costa. Is het kabinet bereid om er volle bak op in te zetten om daar al een handelsakkoord te beklinden?

Minister Brekelmans:

Dat is een zeer terecht punt van de heer Hoogeveen. Dat moeten we sowieso doen. Dus even los van de opties voor tegenmaatregelen, waar nu over wordt gesproken, moeten we zorgen dat we minder afhankelijk worden, dat we meer zelfstandig zijn, dat we zowel qua invoer als qua export meer diversificeren, dat we meer handelsakkoorden sluiten. Daar ben ik allemaal voor. Wat er de afgelopen tijd is gebeurd, is wat mij betreft alleen een extra impuls om daar met nog meer energie aan te werken.

Mevrouw Dobbe (SP):

We zien een VS van Trump waarbij er, nog los van de mensenrechtenschendingen die nu plaatsvinden in het land zelf, een buitenlandpolitiek is waarin Venezuela is aangevallen: een illegale aanval waarbij de president is gegijzeld. We zien dat Groenland, een NAVO-bondgenoot, en een EU-land worden bedreigd. We zien dat de heer Trump vandaag heeft uitgesproken zich niet meer zo geroepen te voelen om zich in te zetten voor vrede omdat hij de Nobelprijs voor de Vrede niet heeft ontvangen.

De voorzitter:

En uw vraag, mevrouw Dobbe?

Mevrouw Dobbe (SP):

En we zien dat wij in Europa nu worden gehanteerd met importtarieven. Mijn vraag aan deze minister is: vindt hij deze Verenigde Staten nog een betrouwbare bondgenoot en is het niet tijd om nu te stoppen met het lopen aan de leiband van de VS, om stelling te nemen, om handelsmaatregelen te nemen en om te stoppen met de verplichtingen van de NAVO en de 3,5%? Dat laatste was immers alleen maar een toezegging aan daddy Trump, om te investeren in de ...

De voorzitter:

Mevrouw Dobbe! De minister.

Mevrouw Dobbe (SP):

... Amerikaanse wapenindustrie.

Minister Brekelmans:

We lopen aan niemand's leiband. Ik kan er ook tegenoverstellen dat er op dit moment 80.000 Amerikanen in Europa zijn die bijdragen aan onze veiligheid en dat wij iedere dag satellietinformatie krijgen vanuit Amerikaanse technologie die wij ontzettend hard nodig hebben om onze verdediging op orde te houden. Ook is de luchtverdediging die Oekraïne dagelijks nodig heeft tegen vreselijke luchtaanvallen alleen mogelijk met Amerikaanse luchtverdediging, omdat er geen Europees alternatief is. Zo kan ik als minister van Defensie een hele lijst van dingen noemen die ook allemaal waar zijn. Dus ja, op een aantal voorbeelden die mevrouw Dobbe noemt moeten we kritisch zijn. Dat heb ik net gezegd. Dat zijn we ook richting de Amerikanen. Het is niet voor niks dat er over tegenmaatregelen wordt gesproken. Aan de andere kant is het ook in het belang van onze veiligheid dat we zelf meer verantwoordelijkheid nemen en dat we volop in onze eigen defensie investeren, want de Russische dreiging is enorm. Maar we moeten daarbij ook de Amerikanen aan boord houden, want anders wordt het leven hier in Nederland en in de rest van Europa direct onveiliger.

Mevrouw Teunissen (PvdD):

Het wordt hoog tijd dat de Nederlandse regering Trump ziet voor wat hij is, namelijk een enorme bedreiging, een enorm gevaar voor de democratie, voor de rechtsstaat en voor de soevereiniteit van landen. Dan hoor ik de minister zeggen dat alle opties op tafel liggen. Maar het is toch juist een teken van zwakte als het kabinet zegt dat alle opties op tafel liggen, maar we ons niet duidelijk uitspreken voor het initiatief van Duitsland en Frankrijk, terwijl dat een heel stevige reactie is richting Trump? Is het dus niet juist een teken van zwakte als we nu zeggen dat alle opties openliggen?

Minister Brekelmans:

Nee. Volgens mij is het vooral van belang dat we ervoor zorgen dat 27 Europese landen samen met het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen in ieder geval na de Europese Raad op donderdag meer met één mond spreken. Wat in het Witte Huis en door de Amerikanen juist als teken van zwakte wordt gezien, is dat zij, als zij een Europese reactie of wat dan ook willen horen, 30 keer iets anders horen en het ene land het ene zegt en het andere land het andere. Volgens mij is het een hele krachtige houding dat wij er als Nederland nu voor kiezen om te zeggen dat we bijdragen aan een eensgezinde reactie en dat we niet over ons heen laten lopen, maar dat we wel die uitgestoken hand houden omdat we dat pad van de-escalatie op willen. Dat is overigens ook een houding die door heel veel andere Europese landen wordt gedeeld.

Mevrouw Teunissen (PvdD):

Maar dan kan het niet zo zijn dat Nederland straks degene is die tegen het antidwanginstrument stemt bij de informele Raad. Ik hoop echt dat we dat niet gaan zien.

De voorzitter:

De minister.

Mevrouw Teunissen (PvdD):

Nee, voorzitter. Dan mijn vraag, die gaat over het handelsverdrag waarover nu wordt onderhandeld tussen de VS en de EU. Mijn vraag is: wil het Nederlandse kabinet zich bij die informele Raad inzetten om dit verdrag op te schorten?

Minister Brekelmans:

Ik ga mijn antwoord herhalen. Ik heb gezegd: alle opties liggen op tafel. Ik zei net in reactie op de heer Hoogeveen dat bijvoorbeeld het al dan niet opschorten van het handelsverdrag of tegenmaatregelen allemaal voorstellen zijn die nu de ronde doen. Wat uiteindelijk het standpunt van de Europese landen zal worden en welke positie Nederland zal innemen, hangt echt af van wat er de komende dagen nog gebeurt. De komende dagen zijn alle diplomatieke inspanningen erop gericht om de boel weer enigszins tot bedaren te brengen en ervoor te zorgen dat we met elkaar weer op een constructief pad komen. Dat is volgens mij in het belang van Europa en van de Verenigde Staten.

De voorzitter:

Ik begrijp dat de heer Vermeer een hele korte vraag gaat stellen. Gaat uw gang.

De heer Vermeer (BBB):

De mondelinge vraag ging over importheffingen. Er ligt een pakket klaar om te kunnen reageren als we er niet uitkomen met de VS. Mijn vraag aan de minister is: is inzichtelijk welke sectoren in Nederland door dat mogelijke pakket getroffen kunnen worden? Licht er ook een plan klaar om deze sectoren te steunen? En dan zonder gezeur over staatssteunregels et cetera.

Minister Brekelmans:

Sommige pakketten waarover gesproken wordt, hebben al eerder op tafel gelegen, omdat er eerder al handelsperikelen met de Verenigde Staten waren. Toen is er natuurlijk ook per land, ook in Nederland, gekeken wat dat dan eventueel zou betekenen. Op dit moment ligt alles op tafel, zoals ik al zei. Er is niet één scenario of één tegenmaatregel zo waarschijnlijk dat je nu al kunt zeggen: daar moeten we ons concreet op voorbereiden. Toen deze tegenmaatregelen zijn vormgegeven, is er natuurlijk ook gekeken naar welke tegenmaatregelen Europese landen zo min mogelijk raken en welke andere juist wel hard raken. Daar is eerder ook naar gekeken.

De heer Dassen (Volt):

De minister zei net dat het als een teken van zwakte wordt gezien als er 30 of 27 verschillende geluiden naar buiten komen. Dat ben ik volledig met hem eens. De vraag is dan ook wat de minister gaat bepleiten om dit te veranderen. Wat gaat hij doen om ervoor te zorgen dat we in de toekomst juist weer met één stem op het wereldtoneel gaan spreken en ook richting de Amerikanen of de Chinezen — het maakt eigenlijk niet uit — duidelijk en daadkrachtig kunnen zijn?

Minister Brekelmans:

Ik denk dat de heer Dassen doelt op afschaffen van het veto als het gaat om buitenlandbeleid. Als je dat zou doen, zou dat bijvoorbeeld helpen met sancties. Er ligt vaak één land

dwars. Dan heb je een probleem vanwege het veto. Dat geldt veel minder voor de tegenmaatregelen op het gebied van handel, want dat gaat vaak met een gekwalificeerde meerderheid.

Dan over de tegenreactie. Hoe reageer je hier nou op qua formulering, bewoording? We hebben mevrouw Kallas en mevrouw Von der Leyen met hun reactie gezien. Daar zat een zekere mate van eensgezindheid in, maar daar zaten toch ook behoorlijk wat verschillen in, zoals net ook al aan de orde is gekomen. Volgens mij is het nu gewoon van belang — daar is de Europese Raad donderdag ook voor; dat is uiteindelijk toch het instrument — dat we ervoor zorgen dat we tot één lijn komen en dat we die gezamenlijk uitdragen.

De heer Dassen (Volt):

Nu spreekt de minister zichzelf een beetje tegen. Het beeld van al die verschillende geluiden die vanuit de Europese Unie komen ... Dat is koren op de molen van Trump, die niks liever wil dan ons allemaal tegen elkaar uitspelen. Als wij vast blijven houden aan de manier waarop we met elkaar reageren op dit soort gebeurtenissen, namelijk met al die verschillende stemmen in plaats van met één krachtige stem — wat mij betreft gaan we nog veel verder en krijgen we op Europees niveau een minister van Buitenlandse Zaken die dat kan doen — zullen we door de Verenigde Staten als zwak worden gezien. Ik hoop dat de minister en het kabinet straks niet alleen maar naar Europa, naar Brussel gaan ...

De voorzitter:

Wat is uw vraag, meneer Dassen?

De heer Dassen (Volt):

... om te kijken wat de tegenreacties zijn op deze aankondiging van Trump, maar ook om na te denken over hoe we de Europese Unie klaarmaken voor de toekomst. Wat mij betreft is dat met één stem op het wereldtoneel, met een minister van Buitenlandse Zaken, zodat we snel en slagvaardig kunnen reageren.

Minister Brekelmans:

Dat standpunt van de heer Dassen en van Volt begrijp ik vanuit zijn idealen. Laat ik even teruggaan naar het voorbeeld van deze week. Onze eerste reactie toen Trump die 10% aankondigde, was ook: laten we niet direct reageren, maar eerst met andere landen afstemmen wat onze gezamenlijke reactie wordt. Dat was ook de eerste reactie van de minister van Buitenlandse Zaken, die in die zin, zo heeft hij zelf ook gezegd, wat procesmatig was. "We hebben dit gehoord en we komen met een reactie." Dat was ook de intentie van een aantal Europese landen, maar je ziet dan dat er toch bepaalde presidenten en premiers zijn die het niet kunnen laten om dezelfde avond nog te reageren, terwijl wij een Hoge Vertegenwoordiger en verschillende Europese officials voor buitenlandbeleid hebben. Ik vrees dat zelfs als je dat institutioneel wat anders zou inrichten in Europa, er nog steeds presidenten en premiers in Europa zijn die zich niet altijd aan die lijn zullen houden en ook namens hun land zullen blijven spreken. Dat leidt inderdaad tot een beeld dat de heer Dassen schetst, van veel verschil-

lende Europese stemmen en geluiden. Dat betekent hard werken om dat weer op één lijn te brengen.

De voorzitter:

Dank u wel. Ik dank de minister voor zijn aanwezigheid. Ik schors voor enkele ogenblikken. Daarna gaan we verder met de stemmingen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.